

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Українсько-угорський навчально-науковий інститут
Кафедра історії Угорщини та європейської інтеграції**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор українсько-угорського
навчально-наукового інституту

Олександр ШПЕНИК
«29» червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В11 Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація) <i>(за наявності)</i>	В11.071 Угро-фінські мови та літератури (переклад включно), перша - угорська
Освітня програма	Угорська мова та література. Англійська мова. Переклад
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти галузі знань **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки** спеціальності **В11 Філологія** предметної спеціальності (спеціалізації) (за наявності В11.071 Угро-фінські мови та літератури (переклад включно), перша - угорська освітньої програми **Угорська мова та література. Англійська мова. Переклад.**

Розробники: Туряниця Інна Анатоліївна, доцент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Історії Угорщини та європейської інтеграції

протокол №10 від «22» травня 2025 р.

Завідувач кафедри Ласлов ЗУБАНИЧ

Схвалено науково-методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту

протокол № 5 від «24» червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Оксана ТАЛАБІРЧУК

© Туряниця І.А., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціальність (спеціалізація), освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
Кількість кредитів – 3	<p style="text-align: center;">Освітній рівень: Бакалавр</p> <p style="text-align: center;">Галузь знань: 29 Міжнародні відносини</p> <p style="text-align: center;">Спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»</p> <p style="text-align: center;">Предметна спеціальність (Спеціалізація) (за наявності): Шифр і назва предметної спеціальності (спеціалізації)</p> <p style="text-align: center;">Освітня програма: Країнознавство</p>	Денна форма навчання	Заочна форма навчання	
		Статус дисципліни		
		Нормативний		
		Рік підготовки:		
		1-й	1-й	
		Семестр:		
		1-й	1-й	
		Лекції:		
		24		
		Практичні (семінарські):		
		20		
		Лабораторні:		
		Самостійна робота:		
		46		
		Вид контролю:		
	Іспит, залік			
	Форма контролю:			
	Письмове тестування			

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Історія та культура України» передбачає вивчення головних етапів історичного розвитку України, визначення та аналіз основних закономірностей становлення української державності. На цій основі сформувати у студентів відчуття причетності до тисячолітньої історії та культури українського народу, розвинути у них патріотичні, державницькі та морально-етичні переконання; комплексне вивчення студентами історії України, її теоретичних, зокрема історіософських аспектів на основі досягнень сучасної історичної науки.

Студенти слухають теоретичний курс, передбачений у циклі лекційних занять. Навики самостійної підготовки вони вдосконалюють під час підготовки до практичних занять та виконання самостійних (індивідуальних) завдань.

Головним завданням курсу є : визначити та дослідити основні етапи становлення української держави від стародавніх часів до сучасності; встановити історичні спроби українського народу утворити свою державу та проаналізувати причини невдач; відстежити загальноісторичні тенденції виникнення та становлення української нації; визначити основні історичні фактори, які вплинули на формування та зумовили особливості ментальності українського народу.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі середньої освіти, викладати історію (всесвітню та вітчизняну) в рамках середньої школи, розв'язувати задачі шкільного та вище шкільного рівня, розуміти сучасні тенденції історії та історичних процесів. Вміти застосовувати сучасні досягнення історичної науки та педагогіки для викладання в середній школі, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1 Вправність мислення. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хибні та вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань і стратегій/способів мислення. Здатність раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час.

ЗК-2 Розвиненість рефлексії. Здатність відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних та аргументованих, вміти надавати перевагу останнім. Критичність і самокритичність мислення. Схильність до самоперевірки отриманих результатів, турбота про якісне виконання професійних завдань.

ЗК-3 Інтелектуальна комунікація. Увага і толерантність до іншої (її інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст і структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості. Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації. Навички роботи в групі, розподіл функцій в колективній роботі. Відкритість, здатність сприймати та враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слушних ідей. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-4 Мовно-текстологічна здатність. Аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї. Порівняння змісту різних текстів, пошук та

узагальнення інформації з досліджуваної проблеми. Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту. Здатність використовувати (усно і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, читати фахову літературу іноземною, зокрема англійською мовою.

ЗК-5 Особиста ціннісно-вольова налаштованість. Інтелектуальне сумління, чесність у своїй справі та уникання симуляції, плагіату та інших виявів недоброчесності. Розуміння необхідності відповідального ставлення до роботи, чіткого і своєчасного виконання обов'язків. Здатність працювати в колективі та самостійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам. Здатність життєво та фахово реалізовувати себе на основі ціннісно-світоглядних надбань людства (зокрема сприйняття людини не як засобу, а як цілі та цінності), що нерозривно поєднана з навичками критичного мислення, опануванням і обстоюванням громадянських чеснот і прав, соціальною відповідальністю, а також патріотичним піклуванням про продуктивний розвиток держави і суспільства. Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально й ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню нагальних проблем.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

Ф-1 Здатність виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію.

Ф-2 Здатність критичного усвідомлення зв'язків між теперішніми подіями та минулими процесами.

Ф-3 Вміння створювати тексти однією з іноземних мов з використанням термінів, які прийняті в фаховому середовищі.

Ф-4 Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації.

Ф-5 Здатність усвідомлення різноманітності історіографічних поглядів у різні періоди і контексти; поважати різні точки зору, які походять з інших національних і культурних спільнот.

Ф-6 Вміння застосовувати принципи та методи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі в середніх, професійно-технічних закладах та в системі післядипломної освіти.

Ф-7 Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної спеціалізації при розробці (у відповідності до певних вимог) наукових проектів прикладної спрямованості, а також при вирішенні певних практичних проблем.

Ф-8 Здатність читати історичні тексти чи оригінальні документи рідною мовою; самостійно підсумовувати чи переписувати та каталогізувати інформацію.

Ф-9 Вміння застосовувати сучасні методи викладання історії та суміжних дисциплін у навчальних закладах.

Ф-10 Аналізувати передовий, новаторський педагогічний досвід та власний досвід роботи. Постійно займатися професійною самоосвітою та самовихованням. Корегувати та прогнозувати результати своєї навчально-виховної роботи.

Ф-11 Формувати позитивне ставлення до вивчення історії та до суспільно-корисної діяльності.

Ф-12 Знання місцевої історії, національної, європейської та світової історії у порівняльній перспективі.

Ф-13 Здійснювати професійно орієнтовану роботу.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності **291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»**, освітньої програми «Країнознавство»:

знати: основні періоди історії України; особливості кожного з історичних періодів, їхні спільні та відмінні риси, а також значення з точки зору українського державо- та націотворення.

вміти: аналізувати історію України як історію окремого народу та його держави, так і в контексті загальноєвропейської та світової історії; здійснювати періодизацію української історії та компаративний аналіз різних епох; екстраполювати окремі історичні події на сучасний історико-політичний процес; прогнозувати можливі варіанти майбутнього історичного розвитку України.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

«Іноземна мова»

«Основи наукових досліджень»;

«Філософія».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Історія та культура України», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
<ul style="list-style-type: none"> - Знати відповідні складові навчального процесу та необхідну навчальну документацію. - Знати застосувати знання методики викладання історії на практиці та розробити конспект уроку історії. - Використовувати різноманітні форми позаурочної та позакласної роботи з історії. - Володіти навичками організації науково-дослідної роботи учнів та користуватися набутими історичними знаннями у виховній роботі з учнями. - Вміти скласти психолого-педагогічну характеристику учня, класного колективу. - Вміти організувати та оцінювати дискусію з певного масиву навчального матеріалу з історії України та всесвітньої історії. - Аналізувати наукові історичні праці, їх фактологічну та методологічну складові. - Продемонструвати вміння українською та іноземною мовами характеризувати історичні процеси вітчизняної та світової історії. 	ПРН 1 – 8

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія та культура України»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати основні філософські категорії та поняття та аналізувати основні концептуальні підходи, що використовуються при періодизації вітчизняної та світової історії.	ПРН -9
Вміти інтерпретувати історичні факти, враховуючи історичну ситуацію та пояснити за допомогою цивілізаційного методу особливості історичного розвитку України та країн Світу.	ПРН -10
Вміння використовувати спеціальні історичні дисципліни при характеристиці	

історичних фактів.	ПРН -11
Визначити значення політичних, економічних, культурних, духовних чинників в історичному процесі.	ПРН -12
Володіти навичками джерелознавчого аналізу.	ПРН -13
Відтворити основний зміст окремих питань (проблем) вітчизняної та світової історії.	ПРН -14
Ідентифікувати визначні історичні постаті в контексті історії України та світової історії.	ПРН -17

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

№ теми	НАЗВА ТЕМИ ЗАНЯТТЯ ТА РОЗДІЛИ
Модуль 1.	
Змістовий модуль 1. Україна від найдавніших часів до кінця XIX ст.	
1	Найдавніша історія України. Київська Русь і Галицько-Волинська держав
2	Включення українських земель до складу Литви та Польщі
3	Козацька держава у 1648-1711 рр., Гетьманщина і Правобережжя у Україна XVIII ст.
4	Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.).
5	Революція, громадянська війна і міжвоєнний період в Україні (1917 – 1939 рр.)
Модуль 2.	
Змістовий модуль 2. Україна у XX - початку XXI ст.	
6	Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)
7	Україна в післявоєнний радянський період (1945 – 1991 рр.)
8	Становлення та розбудова Української незалежної держави (1991–2021 рр.)
9	Політичний та соціально-економічний розвиток Закарпаття у XX - початку XXI ст.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна, заочна)					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Змістовий модуль 1.України від найдавніших часів до кінця ХІХ ст.						
Тема 1. Найдавніша історія України. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	10	2	2			5
Тема 2.Включення українських земель до складу Литви та Польщі	10	2	2			5
Тема 3. Козацька держава у 1648-1711 рр., Гетьманщина і Правобережжя у Україна ХVІІІ ст	10	2	2			5
Тема 4. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій (кінець ХVІІІ – початок ХХ ст.).	10	2	2			5
Тема 5. Революція, громадянська війна і міжвоєнний період в Україні (1917 – 1939 рр.)	10	4	2			5
Разом за змістовий модуль 1	50	12	10			25
Модуль 2.						
Змістовий модуль 1. Україна у ХХ - початку ХХІ ст.						
Тема 1. Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	10	2	2			5
Тема 2.Україна в післявоєнний радянський період (1945 – 1991 рр.)	10	4	2			6
Тема 3. Становлення та розбудова Української незалежної держави (1991–2021 рр.)	10	4	4			5
Тема 4. Політичний та соціально-економічний розвиток Закарпаття у ХХ - початку ХХІ ст.	10	2	2			5
Разом за змістовий модуль 2	40	12	10			21
Модульна контрольна робота						
Усього годин	90	24	20			46

5.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Козацька держава у 1648-1711 рр., Гетьманщина і Правобережжя у Україна XVIII ст.	2	
2	Українські землі в складі Російської та Австрійської імперії. Українське національне відродження. XIX ст.	4	
3	Революція, громадянська війна і міжвоєнний період в Україні (1917 – 1939 рр.)	4	
4	Україна в роки Другої світової війни.	4	
5	Україна в післявоєнний радянський період (1945 – 1991 рр.)	2	
6	Становлення та розбудова Української незалежної держави	4	
Разом		20	

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Історія України як наука	2	
2	Первісна доба і перші цивілізації на території України	4	
3	Київська Русь .Галицько-Волинська держава.	4	
4	Українські землі під владою Литви і Польщі.	4	
5	Українська національна революція під проводом Богдана Хмельницького	4	
6	Україна наприкінці XVII – XVIII ст.	4	
7	Українське національне Відродження XIX ст	4	
8	Українське Шістдесятництво. Дисидентський рух.	4	
9	Україна в період загострення кризи радянської системи (друга половина 60-х рр. – поч. 80-х. рр.)	4	
10	Україна і процес перебудови в СРСР (1985 — 1991 р.)	4	
11	Становлення та розбудова Української незалежної держави (1991–2019 рр.)	4	
12	Розвиток науки та культури в Україні в умовах десталінізації та активної творчої громадсько-політичної діяльності інтелігенції в Україні.	4	
Разом		46	

6. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання письмових завдань;
- виступи на семінарських заняттях;
- тести;
- залік;
- захист реферату;
- екзамен.

Результати діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою за такими формами контролю: поточний — виступ на практичному занятті (до 5 балів), виконання презентації, домашніх індивідуальних занять (до 40 балів: кожне індивідуальне завдання оцінюється до 5 балів; тематичний (за модулем) контроль (тестування) — до 50 балів (кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал).

Підсумковий контроль — виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми і практично засвоїли їх.

За результатами поточного контролю та виконання домашніх індивідуальних завдань студенти, які отримали від 90 до 100, балів можуть бути звільнені від підсумкового контролю та отримати оцінку "відмінно", від 80 до 90 балів — "добре", від 70 до 80 балів — "задовільно".

Заплановано дві модульні контрольні.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Форми поточного контролю: усне опитування, виконання практичних завдань.

Форма модульного контролю: виконання модульної контрольної роботи.

Форма підсумкового семестрового контролю: залікові/екзаменаційні питання.

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною, ECTS та національною шкалами (табл.5.1).

Таблиця 5.1. Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Таблиця 5.2. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти денної форми навчання (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	50	100
5	5	5	5	5		

Таблиця 5.3. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти денної форми навчання (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T 6	T 7	T 8	T 9	50	100
5	5	5	5		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість балів	Максимальна кількість балів (сумарна)
Виступи на семінарських (практичних) заняттях	1-5	35
Виконання письмового завдання	1-5	5
Тестування	6	60
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота містить 5 теоретичне питань. Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач, - це 10 балів за теоретичне питання.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Програмою передбачено іспит, як підсумковий семестровий контроль даної навчальної дисципліни. Підсумковий семестровий контроль здійснюється за результатами модульного контролю та усної відповіді на питання, що входять до екзаменаційних білетів. Оцінка виставляється за 100-бальною шкалою, яка переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Предмет, завдання та джерела історії України.
2. Проблема періодизації історії України.
3. Українці як етнос: історичні корені українського народу.
4. Культура античних міст-держав Північного Причорномор'я.
5. Трипільська культура та її зв'язок з українською культурою.
6. Давні слов'яни: суспільно-політичний та культурний розвиток.

7. Культура Київської Русі. Її внутрішня та зовнішня політика.
8. Культура Київської Русі крізь призму взаємовідносин Схід – Захід (кочовий світ, Візантія, Європа, Близький Схід).
9. Хрещення Київської Русі та його історичне значення.
10. Розвиток освіти, писемності та літератури Київської Русі.
11. Політичні, соціально-економічні та культурні особливості Галицько-Волинського князівства (XII – початок XIV ст.).
12. Основні етапи входження українських земель до складу Великого князівства Литовського та Речі Посполитої.
13. Політична та соціально-економічна еволюція українських земель у складі Великого князівства Литовського.
14. Роль та місце Люблінської унії в українській історії. Берестейська церковна унія та її наслідки для українського суспільства.
15. Початкова історія українського козацтва. Феномен козацької культури.
16. Козацько-селянські виступи кінця XVI – першої половини XVII ст.
17. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. під проводом Б.Хмельницького: причини, характер, рушійні сили та періодизація.
18. Причини та сутність Великої Руїни (друга половина XVII ст.).
19. Постать Івана Мазепи в українській історії.
20. Конституція Пилипа Орлика та її історичне значення.
21. Обмеження й ліквідація української автономії у XVIII ст.
22. Український суспільно-політичний рух в першій половині XIX ст. Кирило-Мефодіївське товариство (братство).
23. Реформи 40–50-х рр. XIX ст. в Австрійській імперії, їх соціально-економічні наслідки для українських земель.
24. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея слов'янської єдності.
25. Роль Івана Франка в національно-культурному русі.
26. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. «Руська трійця».
27. О.Духнович – видатний освітній та громадський діяч.
28. Воєнні дії на території України в роки Першої світової війни.
29. Українська Центральна Рада, її внутрішня і зовнішня політика.
30. Відновлення української державності (1917 р.). Внутрішня і зовнішня політика УНР М.С.Грушевський – видатний історик і політичний діяч.
31. Українська держава П. Скоропадського.
32. Директорія та відновлення УНР.
33. Утворення ЗУНР та її взаємостосунки з УНР. Акт злуки 1919 р.
34. Проголошення й поширення радянської влади в Україні. Ризький мирний договір.
35. Політика “воєнного комунізму” та її наслідки.
36. УРСР в умовах НЕПу. Розвиток ринкових відносин.
37. “Українізація” 20-х рр. XX ст.: мета, хід, наслідки.
38. Колективізація. Голодомор 1932–1933 рр.: причини, прояви, наслідки.
39. Карпатська Україна.
40. Україна в роки Другої Світової війни: втрати і здобутки.
41. Відбудова народного господарства України у повоєнне десятиріччя.
42. Масові репресії 30-х років XX ст. в Україні.
43. Діяльність ОУН-УПА та її сучасна оцінка в історії.
44. Хрущовська “відлига” і перші спроби десталінізації України.
45. Період «відлиги» в Україні. Шестидесятники.
46. Нові галузі промисловості в УРСР у 1950 – 1980-ті рр.
47. Суспільно-політичні і економічні процеси в Україні в 60–80-х рр. XX ст. П.Ю.Шелест.
48. Правозахисний і національно-визвольний рух в Україні в 60–80-х рр. XX ст.
49. Декабристський рух в Україні. Південне товариство.

50. Перебудова і Україна: складність, непослідовність, суперечливість процесів (1985–1990 рр.).
51. Екологічні проблеми України. Чорнобильська катастрофа (1986 р.) та її наслідки.
52. Перші кроки в демократизації суспільно-політичного життя і утворення нових політичних партій і громадських об'єднань на початку 1990-х рр.
53. Відновлення та розбудова суверенної України (90-ті рр. ХХ ст.).
54. Всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 р. і вибори Президента України. Президентство Л. М. Кравчука.
55. Прийняття Конституції України (1996 р.). Її значення для розбудови незалежної України.
56. Суспільно-політичний розвиток України у 1994-2005 рр.
57. Суспільно-політичний розвиток України у 2005-2010 рр.
58. Суспільно-політичний розвиток України у 2010-2014 рр.
59. Суспільно-політичний розвиток України у 2014-2016 рр.
60. Засади співробітництва України з країнами СНД.
61. Особливості сучасного етапу розвитку української культури
62. Культурна спадщина незалежної України у світовому вимірі: визначні досягнення.
63. Зовнішня політика України в умовах незалежності.
64. Економічна ситуація в незалежній Україні.

10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: мультимедійне обладнання;

Програмне забезпечення: **робоча програма; електронні варіанти лекцій, презентації лекційного матеріалу, методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять та самостійної роботи.**

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Грицак Я. Нарис історії України: Формування модерної української нації XIX–XX ст. – К., 1996.
2. Касьянов Г. В. Сучасна історія України: проблеми, версії, міркування // Укр. іст. журн. 2006. № 4
3. Колесник І. Українська культура та історіографія: історія ментальностей // Укр. іст. журн. 2002. № 1.
4. Литвин В. М., Слюсаренко А. Г. На політичній арені України (30-ті рр.). Роздуми істориків // Укр. іст. журн. 1994. № 1.
5. Кормич Л.І., Багацький В.В. Історія України від найдавніших часів до ХХІ століття: Навчальний посібник. – Харків: ООО Одиссей, 2001. – 480 с.
6. Історія України: Навчальний посібник // За ред. Смоля В.А. – К.: Альтернативи, 1997. – 424 с.
7. Історія України: Хрестоматія. В 2 ч. – Вид. 2-е перероб. і доп. // Упор. С.М. Клапчук. – К.: ІЗМН, 1996; т. 1. – 372 с.; т. 2. – 336 с.
8. Історія української культури: У 5 т. / Гол. ред. Є. Патон. – Київ: Наук. думка, 2001. – Т. 1: Історія культури давнього населення України. – 1135 с.; Т. 2: Українська культура ХІІ – першої половини ХVІІ століть. – 847 с.
9. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Б. І. Білик, Л. В. Дячук, Я. С. Калакура, С. М. Клапчук та ін. - К., 1993.

10. Шаповал Ю. І. Україна ХХ століття: особи та події в контексті важкої історії. К.: Генеза, 2001. 12.
11. Яковенко Н. Вступ до історії. К.: Критика, 2007.
12. Яковенко Н.М. Нарис історії України: З найдавніших часів до кінця ХVІІІ ст. Навч. пос. – К.: Генеза, 1997. – 312 с.

Допоміжна література

1. Андрухів І. Сталінські репресії на території Східної Галичини в 1929–1941 роках // Галицька старовина. – 1994. – № 2.
2. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. – К., 1991.
3. Антонович В. Що принесла Україні унія. – Чернівці, 1992.
4. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. – К., 1993.
5. Апанович О. Збройні сили України І пол. ХVІІІ ст. – К., 1969.
6. Апанович О. Розповіді про запорізьких козаків. – К., 1991.
7. Апанович О. Українсько-російський договір 1654 р. Міфи і реальність. – К., 1994.
8. Аркас М. Історія України-Русі. – К., 1990.
9. Багалій Д. Нарис історії України. – К., 1994.
10. Баган О. Націоналізм і націоналістичний рух. Історія та ідеї. – Дрогобич, 1994.
11. Багатопартійна Українська держава на початку ХХ ст. Програмні документи перших українських політичних партій. – К., 1992.
12. Бандера С. Мій життєпис // Державність. – 1992. – № 1.
13. Бандера С. Перспективи української революції. – Мюнхен, 1978.
14. Бантиш-Каменский Д. История Малой России. – К., 1993.
15. Баран В. Україна після Сталіна: нарис історії 1953–1985 рр. – Львів, 1992.
16. Баран В. Україна 1950–1960-х років: еволюція тоталітарної системи. – К., 1996.
17. Баран В., Козак Д., Терпиловський Р. Походження слов'ян. – К., 1991.
18. Белаш А., Белаш В. Дороги Нестора Махно. – К., 1993.
19. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917–1953. Кн. 1–2. – К., 1994.
20. Білинський А. Загадка Михайла Горбачова // Україна. – 1992. – № 25.
21. Білоусова І., Ратаєв Є. «Жити стало краще, жити стало веселіше...» // Грані. – 2001. – 12 – 18 березня.
22. Бойко О. Історія України. – К., 1999.
23. Бойко О. Україна 1991–1995: тіні минулого чи контури майбутнього? – К., 1996.
24. Боєчко В., Ганжа О., Захарчук Б. Кордони України: історична ретроспектива та сучасний стан. – К., 1994.
25. Боплан Г. Опис України. – К., 1990.
26. Борисенко В. Курс української історії. – К., 1997.
27. Борщак І. Мазепа. Орлик. Войнаровський. – Львів, 1991.
28. Борщак І., Мартель Р. Іван Мазепа. Життя й пориви великого гетьмана. – К., 1991.
29. Брайчевський М. Конспект історії України. – К., 1993.
30. Брайчевський М. Утвердження християнства на Русі. – К., 1989.
31. Брицький П. Україна у другій світовій війні (1939–1945 рр.). – Чернівці, 1995.
32. Будзиновський В. Наші гетьмани. – Тернопіль, 1990.
33. Бульба-Боровець Т. Армія без держави. – Львів, 1993.
34. Бурлацкий Ф. Вожди и советники. – Москва, 1990.
35. Василенко Г. Велика Скіфія. – К., 1991.
36. Василенко Г. Русі. – К., 1990.
37. В боротьбі за Українську державу: Есеї, спогади, свідчення, літописання, документи другої світової війни. – Львів, 1992.
38. Вегеш М. Карпатська Україна (1938–1939). – Ужгород, 1993.
39. Велика історія України: У 2 т. / Зладив М.Голубець. – К., 1993.
40. Великий українець: матеріали з життя та діяльності М.Грушевського. – К., 1992.

41. Величко С. Літопис. – К., 1991.
42. Верстюк В. Махновщина. – К., 1992.
43. Верстюк В., Дзюба О., Репринцев В. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995.
44. Вивід прав України. – Львів, 1991.
45. Винниченко В. Відродження нації: У 3 т. – К., 1990.
46. Влес-книга // Дніпро. – 1990. – № 4.
47. Волкогонов Д. Триумф і трагедія: Політичний портрет Й. Сталіна: У 2 кн. – К., 1989–1990.
48. Володарі гетьманської булави: Історичні портрети. – К., 1995.
49. Воронов І., Пилявець Ю. Голод 1946–1947 рр. – К., 1991.
50. Врублевский В. Владимир Щербицкий: правда и вымыслы. – К., 1993.
51. Гарань О. Від створення Руху до багатопартійності. – К., 1992.
52. Гарський А. Ще раз про роль норманів у формуванні Київської Русі // У.І.Ж. – 1994. – № 1.
53. Гетьмани України: Історичні портрети. – К., 1991.
54. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. – К., 1994.
55. Голод 1921–1923 років в Україні: Збірник документів і матеріалів. – К., 1993.
56. Голод 1932–1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. – К., 1990.
57. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. – К., 1993.
58. Гордієнко В. Українська Галицька Армія. – Львів, 1991.
59. Гордієнко В. Українські Січові Стрільці. – Львів, 1990.
60. Грабовецький В. Олекса Довбуш. – Львів, 1994.
61. Грабович О. Крах Радянського Союзу та незалежність України // Сучасність. – 1992. – № 4.
62. Грабовський С., Ставроянн С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995.
63. Гренджі-Донський В. Під чоботом окупанта // Л.Ч.К. – 1991. – № 5.
64. Грещук Г. Так поставало Тернопілля. – Тернопіль, 2001.
65. Грицак Я. ...Дух, що тіло рве до бою... – Львів, 1990.
66. Грушевський М. Духовна Україна (Збіркатворів). – К., 1994.
67. Грушевський М. Звичайна схема «руської» історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства // Вивід прав України. – Львів, 1992.
68. Грушевський М. Ллюстрована історія України. – К., 1990.
69. Грушевський М. Історія України-Руси. В 11 тт., 12 кн. – К., 1991–1999.
70. Грушевський М. Новий період історії України. – К., 1992.
71. Грушевський М. Очерки історії українського народу. – К., 1990.
72. Грушевський М., Левицький О. Розвідки про церковні відносини на Україні-Руси XVI–XVIII вв. – Львів, 1991.
73. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ століття: Нариси політичної історії. – К., 1993.
74. Гунчак Т. У мундирах ворога // Військо України. – 1993. – № 9.
75. Гуржій О. Українська козацька держава в другій половині XVIII ст.: кордони, населення, право. – К., 1996.
76. Давня історія України: У 2 кн. / Толочко П. (кер. авт. кол.), Козак Д., Крижицький С. та ін. – К., 1995.
77. Дашкевич Я. Політичне ошуканство чи провокація? Крах українізації 20-х – 30-х років // Україна вчора і нині. – К., 1993.
78. Декларація про державний суверенітет України. – К., 1990.
79. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? // Вітчизна. – 1990. – № 5, 7.
80. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. – К., 1991.
81. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991.
82. Дорошенко Д. Огляд української історіографії. – К., 1996.
83. Драгоманов М. Вибране. – К., 1991.
84. Думін О. Історія Легіону Українських Січових Стрільців 1914–1918 // Дзвін. – 1991. – № 9–12; 1992. – № 1–12; 1993. – № 1–6.
85. Ефименко А. История украинского народа. – К., 1990.

86. Єнсен А. Мазепа. – К., 1992.
87. Життя і смерть полковника Коновальця. – Львів, 1993.
88. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1992.
89. Зайцев Ю. Дисиденти: опозиційний рух 60–80-х років // Сторінки історії України. – Львів, 1992.
90. Залізник Л. Нариси стародавньої історії України. – К., 1994.
91. Іванис В. Симон Петлюра – Президент України. – Дрогобич, 1991.
92. Іван Мазепа і Москва. – К., 1994.
93. Іванченко Р. Київська Русь: початки Української держави. – К., 1995.
94. Іванченко Р. Раби Києва не мовчали. – К., 1991.
95. Ігнатович Е. Україна – terracognita. – К., 1992.
96. Історія Русів. – К., 1991.
97. Історіясічовихстрільців. – К., 1992.
98. Історія України в особах: IX–XVIII ст. – К., 1993.
99. Історія України в особах: XIX–XX ст. – К., 1995.
100. Історія України / Керівник авт. кол. Ю.Зайцев. – Львів, 1996.
101. Історія України: нове бачення: У 2 т. / Під ред. В.Смоля. – К., 1995.
102. Історія української еміграції. / За редакцією проф. Б.Лановика. – К., 1997.
103. Історія української культури / Під заг. ред. І.Крип'якевича. – К., 1994.
104. Касьянов Г., Даниленко В. Сталінізм і українська інтелігенція. – К., 1991.
105. Кащенко А. Оповідання про славне Військо Запорізьке низове. – Дніпропетровськ, 1991.
106. Коваль М. Україна: 1939–1945. Маловідомі і непрочитані сторінки історії. – К., 1995.
107. Кожукало І. 1946–1947 роки: невідомий голод. – К., 1990.
108. Колективізація і голод на Україні (1929–1933). Зб. докум. і матеріалів. – К., 1993.
109. Колянчук О., Литвин М., Науменко К. Генералітет українських визвольних змагань. – Львів, 1992.
110. Кондратюк К. Нариси історії українського національно-визвольного руху XIX століття. – Тернопіль, 1993.
111. Кониський О. Тарас Шевченко-Грушівський: Хроніка його життя. – К., 1991.
112. Конквест Р. Жнива скорботи. – К., 1993.
113. Конституція України. – К., 1996.
114. Корабльов С. Микола Азаров – людина без амбіцій?.. // Дзеркало тижня. – 2001. – 14 квіт.
115. Король В. Історія України. – К., 1995.
116. Косик В. Україна і Німеччина у 2-й світовій війні. – Париж – Нью-Йорк – Львів, 1993.
117. Костомаров М. Закон Божий (Книга буття українського народу). – К., 1991.
118. Костомаров Н. Историческипроизведения. Автобиография. – К., 1989.
119. Костомаров М. Історія України в життєписахвизначнішихєдіячів. – К., 1991.
120. Котляр М. Історія України в особах. Давньоруська держава. – К., 1996.
121. Котляр М. Найдавніша повість про Данила Галицького // Київська старовина. – 1992. – № 1.
122. Котляр М. Русь язичницька. Біля витоків східнослов'янської цивілізації. – К., 1995.
123. Котляр М., Смолій В. Історія в життєписах. – К., 1994.
124. Крип'якевич І. Богдан Хмельницький. – Львів, 1990.
125. Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство. – К., 1984.
126. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990.
127. Крип'якевич І., Гнатевич Б., Стефанів З. та ін. Історія українського війська. – Львів, 1992.
128. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії. – Івано-Франківськ, 1993.
129. Кулиняк Д. Соловецький в'язень. – К., 1991.
130. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919–1928). – К., 1996.
131. Кульчицький С. Ціна «великого перелому». – К., 1991.
132. Кульчицький С. 1933: трагедія голоду. – К., 1989.
133. Курносів Ю. Духовне життя на Україні в 20–30 рр. // У.І.Ж. – 1990. – № 1.
134. Лазарович М. «Гей, ви, стрільці січовії...» (Формування українського стрілецького руху в Галичині: причини, передумови, наслідки). – Тернопіль: Джура, 2004.

- 135.Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999.
- 136.Лазарович М. Культурно-просвітницька діяльність Українських Січових Стрільців у роки Першої світової війни. – Тернопіль: Тайп, 2003.
- 137.Лазарович М. «П'ємонт» українського національного відродження (Східна Галичина у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття). – Тернопіль: Економічна думка, 2003.
- 138.Лазарович М. Українські Січові Стрільці: національно-політична та культурно-просвітницька діяльність. – Тернопіль, 2000.
- 139.Лазарович М., Лазарович Н. «Машерують наші добровольці...» – Тернопіль: Тайп, 2003.
- 140.Лановик Б, Лазарович М. Ілюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003.
- 141.Лановик Б, Лазарович М. Історія України: Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2003.
- 142.Лановик Б, Лазарович М., Матейко Р. Чорна тінь голодомору 1932–1933 років над Тернопіллям: Книга пам'яті. – Тернопіль: Джура, 2003.
- 143.Лановик Б, Лазарович М., Матейко Р., Матисякевич З. Економічна історія України: Підручник. – К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2004.
- 144.Левицький К. Українські політики Галичини. – Тернопіль, 1996.
- 145.Леп'явко С. Козацькі війни кінця ХVІ ст. в Україні. – Чернігів, 1996.
- 146.Липа Ю. Призначення України. – Львів, 1992.
- 147.Липинський В. Листи до братів-хліборобів. – Київ; Філадельфія, 1995.
- 148.Липинський В. Релігія і церква в історії України. – К., 1995.
- 149.Липинський В. Україна на переломі... // У.І.Ж. – 1992. – № 2, 4.
- 150.Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: У 2 тт. – К., 1994.
- 151.Литвин В. Політична арена України: Дійові особи та виконавці. – К., 1994.
- 152.Литвин М., Науменко К. Історія галицького стрілецтва. – Львів, 1991.
- 153.Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. – Львів, 1995.
- 154.Літопис Руський. – К., 1989.
- 155.Літопис Самовидця. – К., 1971.
- 156.Лозицький В. Політика українізації в 20–30 роках: історія, проблеми, уроки // У.І.Ж. – 1989. – № 3.
- 157.Лук'яненко Л. Сповідь у камерісмертників. – К., 1991.
- 158.Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. – К., 1992.
- 159.Марчук Є. П'ять років української трагедії. – К., 1999.
- 160.Матейко Р., Мельничук Б. Воєнними дорогами синів Галичини. – Тернопіль, 1991.
- 161.Махно Н. Воспоминания. – Москва, 1992.
- 162.Мельгунов С. Красный террор в России. – Москва, 1990.
- 163.Мельничук Б., Юрчак Н. Шляхами Б.Хмельницького на Тернопільщині. – Тернопіль, 1991.
- 164.Меріме П. Українські козаки. Б.Хмельницький. – Львів, 1990.
- 165.Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1992.
- 166.Митрополит Іларіон. Князь Константин Острозький і його культурна праця. – Б. м., 1992.
- 167.Мицик Ю., Плохій С., Стороженко І. Як козаки воювали. – Дніпропетровськ, 1990.
- 168.Міжнародний імідж України: міфи і реалії (Аналітична доповідь Українського центру економічних і політичних досліджень) // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 3.
- 169.Мірчук П. Степан Бандера. – Хмельницький, 1992.
- 170.Мірчук П. Українська Повстанська Армія. 1942–1952: Документи і матеріали. – Львів, 1991.
- 171.Міхновський М. Самостійна Україна // Вивід прав України. – Львів, 1991.
- 172.Млиновецький Р. Нариси з історії українських визвольних змагань 1917–1918. – Львів, 1994.
- 173.Мороз В. Україна в ХХ ст. – Тернопіль, 1992.
- 174.Моця О., Ричка В. Київська Русь: від язичництва до християнства. – К., 1996.
- 175.Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. – К., 1993.
- 176.Нагайло Б. Як формувалося в Україні ставлення до ядерної зброї // Сучасність. – 1993. – № 10.

- 177.Наливайко Д. Козацька християнська республіка. – К., 1992.
- 178.Нариси з історії українського національного руху. – К., 1994.
- 179.Нариси історії Закарпаття: У 2 тт. – Ужгород, 1993–1995.
- 180.Нахлік Є. Пантелеймон Куліш. – К., 1989.
- 181.Огієнко І. Українська культура. – К., 1991.
- 182.Ортинський І. Хрещення, хрест та харизма України. – Рим–Мюнхен–Фрайбург, 1988.
- 183.Петлюра С. Статті. – К., 1993.
- 184.Петлюра С. Спомин. – К., 1993.
- 185.Петров В. Діячі української культури (1920–1940 рр.) – жертви більшовицького терору. – К., 1992.
- 186.Петров В. Походження українського народу. – К., 1992.
- 187.Підкова І., Шуст Р. Довідник з історії України. Ч. 1–3. – Львів, 1994–1999.
- 188.Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – К., 1992.
- 189.Пристайко В., Шаповал Ю. Михайло Грушевський і ГПУ-НКВД. – К., 1996.
- 190.Путч. Хроникатревожныхдней. – Москва, 1991.
- 191.Революция на Украине: По мемуарам белых. – К., 1990.
- 192.Реєнт О. Українська революція. – К., 1996.
- 193.Різниченко В. Пилип Орлик. – К., 1918.
- 194.Ріпецький С. Українське СічовеСтрілецтво. Визвольна ідея і збройний чин. – Львів, 1995.
- 195.Роечко В. Друга світова війна (1939–1945 рр.). – К., 1994.
- 196.Ролле Й. Жінки при Чигиринському дворі. – К., 1994.
- 197.Романчук О. Ультиматум. – К., 1990.
- 198.Рубан В. На протилежному боці добра // Київ. – 1992. – № 1–3.
- 199.Рудич Ф. Формування політичних структур в сучасній Україні // У.І.Ж. – 1994. – № 2–3.
- 200.Самостійна Україна: Збірник програм українських політичнихпартій початку ХХ ст. – Тернопіль, 1991.
- 201.Сахаров А. ДипломатияДревней Руси. – Москва, 1980.
- 202.Свешніков І. Битва під Берестечком. – Львів, 1993.
- 203.Семчишин М. Тисяча років української культури. – К., 1993.
- 204.Сергійчук В. Кого зрадив гетьман Мазепа. – К., 1991.
- 205.Сергійчук В. Національна символіка України. – К.,1992.
- 206.Сергійчук В. ОУН-УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. – К., 1996.
- 207.Січинський В. Чужинці про Україну. – К., 1992.
- 208.Скоропадський П. Спомини. – К., 1992.
- 209.Сливка О. Карпатська Україна... // Л.Ч.К. – 1993. – № 7–9.
- 210.Слюсаренко А., Томенко М. Історія української конституції. – К., 1993.
- 211.Смолій В., Степанков С. Богдан Хмельницький. – К., 1995.
- 212.Смолій В., Степанков В. Переддень руїни (1650–1670 рр.) // Київська старовина. – 1993. – № 6.
- 213.Соловей Д. Голгота України: історія. – К., 1991.
- 214.Стахів М. Україна проти більшовиків. Нариси з історії агресії советської Росії: в 3-х кн. – Тернопіль, 1992–1994.
- 215.Сторінкиісторії України. – Львів, 1992.
- 216.Стус В. З таборового зошита // Дніпро. – 1991. – № 9.
- 217.Стус В. Феномен доби. – К., 1993.
- 218.Субтельний О. Мазепинці. – К., 1994.
- 219.Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991.
- 220.Суворов В. Ледокол. – Москва, 1994.
- 221.Суворов В. День М. – Москва, 1994.
- 222.Таран С. Інтегральний націоналізм в ім'я ідеї // Березіль. – 1992. – № 9–10.
- 223.Терещенко Ю. Україна і європейський світ. – К., 1996.
- 224.Толочко П. Історичні портрети. – К., 1990.
- 225.Толочко П. Київська Русь. – К., 1996.

226. Трофимович В. Україна в роки другої світової війни (1939–1945). – Львів, 1995.
227. Трубайчук А. Брудершафт двох диктаторів. – К., 1993.
228. Удовиченко О. Україна у війні за державність. – К., 1995.
229. Україна 1991 – 2000: рух у часі, що зупинився // Дзеркало тижня. – 2000. – № 33.
230. Україна багатопартійна: Програмні документи нових партій. – К., 1991.
231. Українська державність у ХХ ст. – К., 1996.
232. Українська культура: Лекції за редакцією Д. Антоновича. – К., 1993.
233. Українські Січові Стрільці 1914–1920 / За ред. Б. Гнаткевича та ін. – Львів, 1991.
234. Федченко П. Михайло Драгоманов. – К., 1991.
235. Хвильовий М. Україна чи Малоросія? // Вітчизна. – 1990. – № 2.
236. Хотинська війна (1621 р.) / Г. Грабянка, С. Величко, Й. Мюллер та ін. – К., 1991.
237. Хоткевич Г. Два гетьмани. – К., 1991.
238. Цибульський В. Переяславська угода 1654 р. у зарубіжній історіографії (1945–1990 рр.). – Рівне, 1993.
239. Цілком таємно... Секретні документи рейху про діяльність ОУН 1941–1944 рр. – Тернопіль, 1992.
240. Чайковський А. Чорні рядки: Спогади комісара ЗУНР // Дзвін. – 1990. – № 6.
241. Чобіт Д. Свистун... – К., 1999.
242. Чорна тінь голодомору 1932–1933 років над Тернопіллям: Книга пам'яті / Вступ. ст.; упоряд.: Б. Д. Лановик, М. В. Лазарович, Р. М. Матейко. – Тернопіль: Джура, 2003.
243. Чорновіл В., Пенсон Б. Хроніка таборових буднів. – К., 1991.
244. Чорновіл В. Правосуддя чи рецидиви терору? // Київ. – 1992. – № 6–8.
245. Чотири Універсали. – К., 1990.
246. Чубинський П. Ще не вмерла Україна. – К., 1991.
247. Чумак В. Україна: Крим: спільність історичної долі. – К., 1993.
248. Шаповал Ю. Людина і система (Штрихи до портрета з тоталітарної доби в Україні). – К., 1994.
249. Шаповал Ю. М. С. Хрущов на Україні. – К., 1990.
250. Шаповал Ю. Україна 20–50-х років. – К., 1993.
251. Шаповал Ю. У ті трагічні роки. Сталінізм на Україні. – К., 1990.
252. Шафета П. Убивство міністра Перацького // Дзвін. – 1990. – № 1–2.
253. Шевальє П. Історія війникозаків проти Польщі. – К., 1993.
254. Шелест П. Холодна відлига // Київ. – 1990. – № 8.
255. Шерер Ж.-Б. Літопис Малоросії, або історія козаків-запорожців. – К., 1994.
256. Яворницький Д. Історія запорозьких козаків: У 3 т. – К., 1990 – 1991.
257. Яковенко Н. Здобутки і втрати Люблінської унії // Київська старовина. – 1993. – № 3.
258. Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. (Волинь і Центральна Україна). – К., 1994.
259. Яковлів А. Договір гетьмана Б. Хмельницького з Москвою року 1654 // Дзвін. – 1991. – № 4.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Електронна бібліотека історії України та всесвітньої історії
[http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=brief_elib&S21ALL=\(%3C.%3EIHU%3D!%3C.%3E\)&S21SRW=dp&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=15&S21CNR=10](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=brief_elib&S21ALL=(%3C.%3EIHU%3D!%3C.%3E)&S21SRW=dp&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=15&S21CNR=10)
2. Електронна бібліотека Інституту історії України
<http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Український інститут національної пам'яті <http://library.onu.edu.ua/ua/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)